

גמ' סוכה (ו:) - רובו המקפיד בחציצה

רב דניאל שטיין

א. גמ' עירובין (ד:) - חציצין דאורייתא נינהו, דכתיב ורחץ במים את כל בשרו שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים. במים במי מקוה, כל בשרו מים שכל גופו עולה בהן. וכמה הן אמה על אמה ברום שלש אמות, ושיערו חכמים מי מקוה ארבעים סאה.

ב. תוס' הרא"ש עירובין (ד:) - הו"א כולו ואתאי הלכתא וגרעיתיה ואוקמה ארובו, וכה"ג אמרי' בסוכה אתאי הלכתא גרעיתיה לשלישית ואוקמה אטפח, וקשה לי דאם כן הו"ל למימר כי אתא הלכתא לכולו ולרובו ולמה הזכיר למעוטו, ונראה לי לפרש דאי לאו הלכתא הו"א אפי' מעוטו שאינו מקפיד דבעינן כל בשרו במים ואתא הלכתא להקל ואוקמה ארובו דדוקא מקפיד, ודומיא דסוכה דהלכתא להקל.

ג. גמ' יבמות (עח-עח:) - נכרית מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה, אמאי אין צריך טבילה, וכי תימא משום דרבי יצחק, דאמר רבי יצחק דבר תורה, רובו ומקפיד עליו חוצץ, רובו שאינו מקפיד עליו חוצץ, והא אמר רב כהנא לא שנו אלא רובו, אבל כולו חוצץ, שאני עובר דהיינו רביתיה.

ד. רמב"ם (פ"ב מקואות הט"ו) - שתי שערות או יתר שהיו קשורין כאחת קשר אחד אינן חוצצין מפני שהמים באין בהן, ושערה אחת שנקשרה חוצצת והוא שיהיה מקפיד עליה, אבל אם אינו מקפיד עליה עלתה לו טבילה עד שתהיה רוב שערו קשור נימא נימא בפ"ע כזה הורו הגאונים, ויראה לי ששער של אדם כגופו הוא חשוב לענין טבילה ואינו כגוף בפני עצמו כדי שנאמר רוב השיער אלא אף על פי שכל שיער ראשו קשור נימא נימא אם אינו מקפיד עליו עלתה לו טבילה אא"כ נצטרף לחוצץ אחר על גופו ונמצא הכל רוב גופו כמו שביארנו.

ה. תוס' עירובין (ד:) - דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ - פי' בקונטרס בשערו משמע אבל בשרו אפילו מיעוטו שאינו מקפיד חוצץ וקשה לר"ת דבפרק הערל (יבמות ד' עח. ושם) אמרינן נכרית מעוברת שנתגיירה אין בנה צריך טבילה וקאמר אילימא משום דר' יצחק הא אמר רב כהנא לא שנו אלא רובו אבל כולו חוצץ והשתא אדרבה הוה ליה למימר כי אמר ר' יצחק בשערו בשרו מי אמר.

ו. חי' הריטב"א עירובין (ד:) - והא דפי' רש"י ז"ל רובו רוב שערו יש שנראה להם שרוצה לומר ואלו בגופו אין דקדוקין אלו אלא אפילו מיעוטו שאינו מקפיד חוצץ וכו' אבל נראה שלא נתכוין רש"י ז"ל לכך אלא לאשמענין דבשערו בלבד משערין ברוב ומיעוט ואין צריך לשער ברוב הגוף והשער וכדעת הגאונים ז"ל, ושלא כדברי הרמב"ם ז"ל שכתב שמשערין הגוף והשער ביחד שאין השער גוף בפני עצמו.

ז. ר"ן עירובין (ד:) - דכיון דאית לן תרי קראי חד לשערו וחד לבשרו כל חד וחד באפיה נפשיה ורוב בשרו או רוב שערו אע"פ שאינו רוב גופו חוצץ.

ח. חי' מרן רי"ז הלוי (פ"ב מקואות) - דהגאונים ס"ל דאע"ג דשער טעון ביאת מים ודין ביאת מים שלו חד הו עמ דין ביאת מים של כל הגוף, אבל מ"מ אינו כגופו רק שני גופין מחולקים הם לענין עצם חלות מעשה הביאת מים כמו לענין כהת"כ, וזהו יסוד שיטתם דלענין דין רוב ומיעוט משערין בשער לחוד משום דס"ל דלא שייך לצרף לענין זה השער עם כל הגוף כיון דשני גופין הן לענין עצם החלות מעשה דביאת מים, והביאת מים דעל הגוף איו נחשב לביאת מים על השער, א"כ ממילא דאין הגוף משלין להשער בדין ביאת מים ואזלינן בשער בטר רוב ומיעוט דידיה. ועל זה הוא שחולק הרמב"ם וס"ל דנהי דלענין כהת"כ שער לאו כגופו דמי אבל לענין טבילה דמריבין לשערו מאת בשרו את הטפל לבשרו נאמר בזה דינא דהשער חשוב כגופו לענין זה, והביאת מים של כל הגוף נחשב ביאת מים גם על השער דהתורה ריבתה שערו לשערו להיות חשוב כגופו לענין טבילה וממילא גם לענין דין רוב ומיעוט אזלינן בטר רוב ומיעוט של כל הגוף ולא בטר רוב ומיעוט של השער עצמו.

ט. חי' המאירי עירובין (ד:) - היתה נימא אחת קשורה בה הואיל ושערה אחת קשרה מהודק ביותר הרי הוא חוצץ אם היא מקפדת עליו הא שתי שערות נקשרות בקשר אחד אינן חוצצות מפני שאין קשרן מהודק ונמצאו המים באין בהם ואם אינו מקפיד על קשריהן אף בקשורים אחד אחד עלתה לו טבילה עד שיהו רוב שערות קשורין אחד אחד כך כתבו הגאונים מפני שהם מפרשים רוב רוב שערו וכן בשאר מקומות רוב האבר וגדולי המחברים מכשירין אף ברוב שער וקשר אחד אחד מפני שהשער נידון כגוף ואפי' רוב שערות נקשרין אחד אחד הואיל ורוב הגוף בלא חציצה כשר אא"כ מצטרף עמהן חציצה אחרת לרוב הגוף.

י. שו"ע (סי' קצ"ח סע' א') - ואפילו כל שהוא, ואם דרך בני אדם לפעמים להקפיד עליו, חוצץ אפילו אם אינה מקפדת עליו עתה, או אפילו אינה מקפדת עליו לעולם כיון שדרך רוב בני אדם להקפיד עליו, חוצץ, ואם הוא חופה רוב הגוף, אפילו אין דרך בני אדם להקפיד בכך, חוצץ. הגה: ולכתחלה לא תטבול אפילו בדברים שאינם חוצצין, גזרה אטו דברים החוצצים. [פ"ת (ס"ק א') - עי' בשו"ת זכרון יוסף חי"ד סי' יו"ד שכתב דמ"מ בעינן דוקא שמקפדת לעתים מזומנות כאותה שכתב הט"ז ס"ק כ"ג דטבעת מהודקת באצבע חוצץ משום דמסירתו בשעת לישה דהרי אם מיקלע לה עיסה ללוש כמה פעמים היום או מחר מסירתו אבל אם אינה מקפדת רק פ"א לזמן מרובה לא].

יא. שו"ע (יו"ד סי' קצ"ח סע' י') - רטיה שעל המכה, חוצצת.

יב. גמ' ב"מ (ל.) - דאמר קרא אשר לא עבד בה וכו' דתנן שכן עליה עוף כשירה, עלה עליה זכר פסולה. מאי טעמא וכו', אי כתיב עובד וקרין עובד הוה אמינא, אפילו ממילא. ואי כתיב עבד וקרין עבד הוה אמינא עד דעבד בה איהו. השתא דכתיב עבד וקרין עובד בעינן עובד דומיא דעבד, מה עבד דניחא ליה, אף עובד דניחא ליה. [תוס' (שם) ד"ה אף - וא"ת ועלה עליה זכר אמאי פסולה הא ודאי לא ניחא ליה להפסיל פרה שדמיה יקרים בשביל דבר מועט וי"ל דאם היתה כשירה הוה ניחא ליה ולכך אין להכשיר].